

Saksfremlegg

REFERANSE

ARKIVNR.

JOURNALNR.

DATO

23.12.2008

Saken behandles i følgende utvalg: Sak nr.: Møtedato: Votering:

Kommunalstyret for kultur	/	27.01.2009
Stavanger formannskap	/	05.02.2009
Stavanger bystyre	/	09.02.2009

LANGTIDSEFFEKTER AV STAVANGER2008. BYSTYRESAK

Forslag til vedtak:

::: Sett inn innstillingen under denne linja ↓

1. Det etableres en politisk styringsgruppe for arbeidet med langtidseffekter av kulturhovedstadsåret som ledes av ordføreren, og for øvrig består av

-----

 -----

2. Formannskapet fastsetter navn på etterbruksfondet, samt prinsipper og retningslinjer for disponering av fondet

::: Sett inn innstillingen over denne linja ↑

[... Sett inn saksutredningen under denne linja ↓](#)

LANGTIDSEFFEKTER AV STAVANGER2008. BYSTYRESAK

Saken krever informasjonstiltak:	X	Ja	Nei
----------------------------------	---	----	-----

Hva saken gjelder

Stavanger bystyre vedtok den 08.12.2008 følgende under behandling av sak **112/08 HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2009 -2012 - ÅRSBUDSJETTET 2009:**

”Etterbruk Stavanger2008

Stavanger2008 har gitt regionens befolkning nye kulturopplevelser, etablert nye nettverk, styrket samholdet i regionen og utviklet stolthets- og identitetsfølelsen. En viktig dimensjon ved kulturhovedstadsåret var at det skulle ha en langsiktig effekt, og at kultursatsingen skulle styrke regionens attraktivitet og konkurransevne.

Bystyret har som mål å videreføre det viktige arbeidet som er påbegynt og ønsker å etablere et etterbruksfond, som forutsatt i søknaden. Dette fondet skal gi økonomiske muligheter til å videreføre satsingen i kulturhovedstadsåret og styrke kulturell næringsutvikling. Bystyret anmoder rådmannen om en avsetning for etterbruksfond på 18 millioner kroner ved avleggelse av årsregnskap for 2008. Dersom årsresultatet ikke muliggjør dette, vil bystyret senest ved behandling av budsjettkontroll første tertial, finne rom for en slik avsetning. Egen sak som omfatter vedtekter for fondet vil bli forelagt bystyret.”

Rådmannen legger med dette fram sak om langtidseffekter av året som europeisk kulturhovedstad i 2008.

Den politiske ledelsen i Stavanger kommune har ved flere anledninger uttrykt et meget høyt ambisjonsnivå for arbeidet med langtidseffekter etter kulturhovedstadsåret. Arbeidet vil ha et tidsperspektiv over flere år og vil fortsette inn i neste valgperiode.

Hensikten med og erfaringer fra kulturhovedstadsåret

Etter kommunevalget i 1999 utarbeidet et utvalg som representerte flertallspartiene i bystyret et politisk dokument for den kommende valgperioden som var svært visjonært og ambisiøst, og som ble kalt "Sammen for Stavanger inn i et nytt årtusen". I kapittel 5, "Frivillighet og et levende kulturliv", står følgende setning: "*Vår ambisjon for kulturen er at Stavanger skal søke om og oppnå status som europeisk kulturby*". Dette var første gang begrepet europeisk kulturby ble nevnt i en kommunalpolitisk sammenheng i Stavanger.

Det at forslaget om å søke status som europeisk kulturhovedstad var politisk initiert og forankret, fikk stor betydning for den videre prosessen. Nettopp dette var den viktigste årsaken til at vi så i tur og orden fikk på plass en partnerskapsavtale med Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune, at vi hadde troverdighet da vi henvendte oss til vårt eget kunst- og kulturliv og ba om tilslutning til planene, at vi fikk politisk støtte fra alle norske storbyer, at næringslivet fremstod som støttespillere og døråpnere, og at vi fikk en bedre og raskere dialog med sentrale myndigheter i departementer, regjering og storting, og i siste instans med EUs organer i Brussel.

Prosesen innebar flere utredninger og bystyret vedtok den 01.10.2001 at Stavanger, i samarbeid med regionen, skulle søke om statusen i 2008, og at dette var et nasjonalt anliggende som måtte gjenspeiles både finansielt og på andre måter.

Den 27.05.2004 ble Stavangerregionen utnevnt av EU's Ministerråd til å være Europeisk Kulturhovedstad i 2008, sammen med Liverpool.

Følgende **målsettinger** ble utarbeidet:

- Gi et varig bredt kulturelt løft, særlig for barn og ungdom
- Fremme kunstnerisk kvalitet, nyskaping og mangfold
- Bidra til å bygge varige kunstneriske og kulturelle nettverk
- Bidra til kulturell åpenhet og toleranse
- Bygge regional identitet og stolthet
- Bidra til næringsmessig utvikling
- Bidra til bygging av kulturell og fysisk infrastruktur

Den europeiske dimensjonen ble understreket i søknaden: "*Statusen er et uttrykk for en viktig nyorientering og en intensjon om å utvide vår kunstneriske og kulturelle dialog med Europa (...) og vil øke forståelsen av vår felles europeiske kulturarv og stimulere det kulturelle mangfoldet. Dette skaper muligheter for varig samarbeid og internasjonalt nettverksarbeid.*"

Og ikke minst ble de langsiktige effekter og etterbruken vektlagt: "*Vi planlegger ikke bare for 2008, men også for fremtiden.*"

I tillegg til den synlige aktivitetsøkningen i form av arrangementer og prosjekter, har kulturhovedstadsåret hatt stor betydning som katalysator også på andre sentrale områder:

- Store statlige og lokale midler er bevilget til kultur i regionen
- Ny og forsterket kopling mellom næringsliv og kultur, og etablering av næringslivsfinansiering som et viktig tilskudd til kulturarbeid i regionen
- Styrket samarbeid mellom eksterne og regionale kunstnere
- Involvering av eksisterende kulturinstitusjoner i nye sammenhenger
- Nye arenaer er tatt i bruk
- Nye nettverk er etablert innenfor barnehager, skoler, eldreomsorg og psykisk helse
- Nye nasjonale og internasjonale kulturnettverk
- Tettere samarbeid mellom kommunene i regionen
- Økt fokus på turisme, markedsføring og branding av byen og regionen
- Kompetansebygging
- Etablering av en "frivillighetsbase"

Erfaringer fra andre kulturhovedsteder

EU selv hevder at ordningen med de europeiske kulturhovedstedene er unionens mest vellykkede kulturtiltak, med store ringvirkninger og langsiktige gevinster. De som har lyktes best rapporterer om:

- En dypere kultur- og identitetsbevissthet blant byens/regionens befolkning
- En mer attraktiv by/region
- Markant økning i reiseliv og turisme
- Tiltrekker kompetanse som styrker næringslivet, bl.a. gjennom økt investeringslyst
- Bred/omfattende internasjonal oppmerksomhet

Robert Palmer, som også var rådgiver for Stavanger2008 under søknadsprosessen, har på vegne av EU-Kommisjonen evaluert kulturhovedstedene over en 10 års periode. Palmer konkluderer på følgende måte når det gjelder kulturhovedstedenes langtidseffekter:

- Omtrent halvparten av byene etablerte økonomiske eller organisatoriske ressurser til å videreføre effekter fra kulturåret. Samtidig var det flere byer som beklaget at langtidseffekter hadde hatt lav prioritet og at dette særlig hadde rammet en opprettholdelse og videreutvikling av internasjonale nettverk og relasjoner
- Evalueringsprosesser var i større grad konsentrert om infrastruktur, besøkstall etc. (hard legacies) enn om idèer, påvirkning, kompetanse etc. (soft legacies)
- Langtidseffektene var størst når kultur ble implementert i byutviklingsperspektivet.

En viktig forutsetning for å lykkes på lang sikt er å holde et sterkt trykk på kort sikt. Nettopp denne tidsfasen vi befinner oss i nå, like etter at kulturhovedstadsåret er avsluttet, er på mange måter en kritisk fase. Da kommunalutvalget var på studiebesøk i Glasgow i desember 2008, ble det sterkt understreket fra vertskapet at Stavanger nå befinner seg i en kritisk fase i den forstand at det ved slutten av et år som kulturhovedstad er lett å "slippe seg nedpå" fordi man har nådd et metningspunkt, man trenger å puste ut. Da er det mye tyngre å "komme tilbake".

Glasgows renommè som kanskje den mest vellykkede av alle europeiske kulturhovedsteder så langt, ble i stor grad tillagt det forhold at byen hadde en klar og ambisiøs strategi for årene etter 1990, og at dette ble ført videre i en kontinuerlig prosess i forlengelsen av kulturåret.

Kommunalstyret for kultur var på studiebesøk i Lille høsten 2008 som etter at de var kulturhovedstad har opplevd stor internasjonal oppmerksomhet rundt etterbruksarbeidet som er organisert gjennom en egen organisasjon: Lille3000. Næringslivet i Lille og kommunen ønsket en langsiktig strategi basert på erfaringer fra kulturåret og samarbeider nå gjennom Lille3000 som årlig står bak flere større lokale og internasjonale kunst-og kulturprosjekter. Dette har bidratt til økt samarbeid og nettverk mellom kultur, næringsliv og forskning.

Kulturbyen Stavanger 2009-2016 - Kommunedelplan for kunst og kultur

I løpet av våren blir kommunedelplan for kunst og kultur, *Kulturbyen 2009 – 2016*, sendt ut på høring etter behandling i kommunalstyret for kultur. Her vil mange av utfordringene som er knyttet til det å oppnå langtidseffekter av kulturhovedstadsåret bli tatt opp. Endelig politisk behandling vil etter planen skje i høst, i bystyret. Planen skal trekke opp sentrale strategier for Stavanger kommunes kulturpolitikk. Det vil bli pekt på aktuelle strategier innenfor bl.a. følgende innsatsområder:

- Bjergsted som nasjonalt kraftsenter for musikk og kunst
- Tou-visjonen med Tou gamle bryggeri som et regionalt og nasjonalt senter for kunst og kultur
- Publikumsutvikling og publikumsbygging
- Den internasjonale kulturbyen
- Kulturtilbud som er tilgjengelige for alle.
- Stavanger som knutepunkt for litteratur og yringsfrihet
- Stavanger som attraktiv universitets – og studentby
- Stavanger som tyngdepunkt for kreative næringer
- Frivillig kulturarbeid

Planen tegner opp et kulturkart som skal danne grunnlag for en videre utvikling av kulturell infrastruktur i Stavanger. Som en oppfølging og konkretisering av dette vil det foreslås at det utarbeides en kulturarenaplan 2010-2025. Her skal ambisjonene og behovene settes inn i en helhet og i en prioriteringsrekkefølge.

Også her bør flere av Stavanger2008's erfaringer være interessante. 35% av arenaene som ble tatt i bruk fant sted på tradisjonelle arenaer. Resten foregikk på utradisjonelle arenaer (31%) og på nye (ubrukte) arenaer (34%). Spesielt interessant med de to sistnevnte kategoriene er at majoriteten blant dem fant sted utendørs, noe som selvsagt gir svært interessante erfaringer og utfordringer. Hvordan fungerte disse arenaene i forhold til publikumsfasiliteter, strømtilførsel, tilgjengelighet, sanitærforhold, tålegrenser i forhold til naturgrunnet, trafikale forhold etc.

Visjonen og merkenavnet "Open Port"

Et helt sentralt element i søknaden var ønsket om at regionen og dens mennesker skulle bli enda mer åpne og inkluderende i forhold til hverandre, til kunst, ideer og muligheter. Derfor ble begrepet **Open Port** valgt som visjon for kulturhovedstadsåret, og det ble i denne sammenheng lagt vekt på verdier som gjestfrihet, nysgjerrighet, gode allianser og gjensidig respekt. Det ble sterkt presisert at dette perspektivet måtte gjennomsyre alt som Stavanger2008 holdt på med, enten vi snakket om organisasjonen selv, om programarbeidet, og i dialogen med og respekten for alle kunstnere, kulturarbeidere og andre involverte.

Stavanger2008 har patentert varemerkenavnet Open Port, beskyttet merke (Stavanger2008 logo), og mønster (0-tall). Det var ikke mulig å registrere ordmerket Stavanger2008, det er heller ikke mulig for andre å registrere dette.

Eierkommunene Stavanger, Sandnes og Rogaland fylkeskommune må sammen avklare den videre bruken av merkenavnet Open Port.

Det er i tillegg tatt initiativ til å ta vare på og utvikle videre kommunikasjonsarbeidet og nettstedet til Stavanger2008, samt videreføre deler av skiltprogrammet

Regionalt samarbeid

Stavanger2008 har lyktes med mange prosjekter ute i kommunene. Mange av kommunene har store ambisjoner for videre kultursatsing. 86% av alle 2008-prosjektene fant sted i Rogaland, og blant disse foregikk majoriteten andre steder enn i Stavanger og Sandnes. Vi har opplevd interessante samarbeidsprosjekter på tvers av kommunegrenser hvor både kommunene selv og/eller kunstnere, institusjoner eller andre initiativtakere har samarbeidet, i flere tilfeller for første gang i forhold til kulturprosjekter.

Stavanger-regionen har gode tradisjoner i det å arbeide regionalt. Særlig har dette kommet til uttrykk i forhold til næringslivet, blant annet gjennom en strategisk næringsplan. Det er tilsvarende viktig at en nå utnytter og bringer

videre de erfaringene som partnerskapsavtalen mellom de tre eierne av Stavanger2008 har representert på kulturområdet.

Når det gjelder samordningstiltak mellom Stavanger kommune, Sandnes kommune og Rogaland fylkeskommune, bør slike defineres og håndteres administrativt, og følge ordinære rapporteringslinjer. Det kan også være interessant å involvere enkeltkommuner i fylket som har hatt spesielle og vellykkede prosjekter i 2008.

Det vil være ønskelig å utvikle noen større regionale kunst- og kulturprosjekter som virkelig kan vise igjen i løpet av de neste årene. Ikke minst vil kultur i landskap og kultur på nye arenaer kunne være særlig godt egnet til større regionale samarbeidsprosjekter. Slike kan også være egnet for videre samarbeid med 2008-sponsorer.

Stavanger kommune vil i samarbeid med Rogaland fylkeskommune og Sandnes kommune ta initiativ til at det utarbeides et regionalt kultursamarbeidsprogram. Det er flere mulige modeller for dette. Allerede i dag eksisterer Interkommunalt Kulturråd, bestående av kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg. Innenfor næringslivet eksisterer Stavangerregionens Næringsutvikling med 16 medlemskommuner, mens fylkeskommunen dekker alle fylkets 26 kommuner.

Det skal gjennomføres et seminar i februar for alle kommunene i Rogaland om erfaringene fra Stavanger2008. Dette kan være en god anledning til å etablere en modell for drøfting av problemstillinger og utfordringer på dette området som ivaretar alle kommuner i fylket.

Rådmannen vil foreslå at det regionale kultursamarbeidet ivaretas mellom kultursjefene, men at rådmennene møtes og drøfter kultursamarbeidet med jevne mellomrom.

Etterbruksfondet

Midlene til etterbruksfondet må naturligvis bevilges før de kan disponeres. Midlene kan tidligst bevilges når bystyret behandler årsregnskapet for 2008 i sitt møte den 11. mai d.å. Videre forstår rådmannen bystyrets vedtak slik at bystyret ønsker å avsette 18 millioner kroner til bruk over en periode på 3-4 år, ikke at bystyret ønsker å etablere et fond i egentlig forstand (med årlig bruk av fondets avkastning).

Både navnet etterbruksfond og størrelsen på etterbruksfondet har direkte referanse til søknaden om å bli europeisk kulturhovedstad.

En stor utfordring nå er hvordan avsetningen på 18 millioner kroner kan brukes best mulig for å oppnå de målsettinger og intensjoner som ligger til grunn. Hvilke premisser, prinsipper og kriterier skal gjelde?

Denne avsetningen har den klare forutsetning å videreføre erfaringer fra året som kulturhovedstad, og bidra til at effektene av dette året blir langsiktige. Det tilsier at det ikke kan være meningen at midlene blir en ren påplussing av allerede eksisterende budsjetttrammer, men at det er en anledning til å tenke annerledes, ekstraordinært og nytt, både med hensyn til det kulturelle innhold, samarbeidsrelasjoner, organisering etc.

Prosjekter som stimuleres finansielt bør derfor ha følgende tilnærming:

- Heller være store og få enn små og mange
Aktørene kan godt være mindre, enten det er enkeltkunstnere, grupperinger, små institusjoner eller lignende. Ofte befinner slike miljøer seg tettere inntil byens kreative produksjonsmiljøer, miljøer som i søknaden om kulturhovedstadsstatus ble trukket frem som en prioritert gruppe.
- Forankres i gjeldende planer innen kulturfeltet
- Søknadsprosedyrer må ikke være så kompliserte at kunst- og kulturlivet vegrer seg fra å søke om midler.
Men noen krav må kunne stilles, blant annet at det foreligger et gjennomarbeidet prosjektforslag med en forretningsplan som sier noe om mål, finansiering, fremdrift, samarbeidsrelasjoner med mer.
- Det må prioriteres.
Vi må tørre å velge vekk, å si at det holder mål mens det gjør det ikke. Samtidig må strukturer kunne endres og være fleksible. Med dette perspektivet, hvor man både evner å prioritere og tenke langsiktig, kan det nettopp være slike kulturbevilgninger som kan bidra til at byen og regionen blir attraktiv for sitt eget kulturliv, sine egne kreative miljøer, og samtidig settes i stand til å løse andre oppgaver innenfor andre sektorer.
- Det bør vurderes å etablere et kunstnerisk råd til å vurdere og anbefale prosjektforslag.
Både Kiellandjubilèet i 1999 og Tusenårsmarkeringen året etter hadde gode erfaringer med slikt råd, noe som sikret kompetanse fra berørte fagmiljøer.
- Fondet bør også kunne stimulere til regionale prosjekter

Et kulturhovedstadsår skal ikke, og er heller ikke ment å være, et år hvor det bare skjer litt mer enn i et normalt år. Det skal bringe inn det ukjente. Det skal overraske, provosere, gi ny refleksjon. Det skal gi folk også det de ikke er klar over at de vil ha.

Samtidig måtte ikke vårt kulturår ha et program som kunne ha funnet sted hvor som helst i verden. Det måtte være basert på våre tradisjoner, vårt kulturgrunnlag. Det er vanskelig å skape entusiasme og engasjement rundt et program blant mennesker som bor her hvis disse ville føle seg fremmedgjorte i forhold til innholdet. Programmet måtte med andre ord ha en forankring i vår egen identitet og kulturhistorie. Regionens fremtidige utfordringer må bygge på våre historiske forutsetninger.

På tilsvarende måte er det viktig for en kulturby å finne en god balanse mellom alt dette ukjente som bringes inn utenfra, ofte representert ved internasjonale samtidskunstnere innenfor ulike kulturuttrykk, og det lokale eller regionale kunst- og kulturlivet. Nettopp dette møtet, denne dialogen, fremholder de fleste tidligere kulturhovedsteder som en av de viktigste, og samtidig vanskeligste utfordringene.

Det er med andre ord avgjørende viktig at kunstnere, kulturaktører og mennesker som bor og lever i regionen, også etter kulturåret, opplever at dette året har angått dem, at de har vært en ressurs i og hatt et eierforhold til sitt eget kulturår.

Det blir nå viktig å fortsette dialogen og kompetansebyggingen mellom politikk, publikum, kulturliv og næringsliv. I den alliansen ligger potensialet til å utvikle denne byen videre, til å sikre langtidseffekter av kulturhovedstaden. Det er der svaret på *Ka då ittepå* ligger. Vi må fortsette å snakke sammen, fortsette å møte hverandre, fortsette å samarbeide.

Rådmannen vil tilrå at formannskapet i egen sak fastsetter navn på fondet, samt nærmere prinsipper og retningslinjer for disponering av fondet.

Politisk styring

Rådmannen foreslår at det etableres en politisk styringsgruppe for arbeidet med langtidseffekter i Stavanger kommune som gis et overordnet, strategisk ansvar, mens hvert enkelt kommunalstyre skal ha ansvaret for arbeidet innen sine respektive områder (kultur, byutvikling, oppvekst, levekår og miljø og utbygging). Det er viktig å beholde bredden i dette arbeidet, for eksempel å ta vare på og utvikle videre kulturnettverkene i skoler, barnehager og sykehjem. Arbeidet med langtidseffektene av kulturhovedstadsåret må derfor implementeres i hele kommunens organisasjon.

Norges Bank-bygget

Formannskapet vedtok 30.10.2008 i sak 3240/08 om "Administrasjons- og historiske bygg – status, utfordringer og føringer for videre arbeid" følgende om videre bruk av Domkirkeplassen 3, tidligere Norges Bank-bygget:

"Det gjennomføres en bredt anlagt prosess knyttet til fremtidig og permanent bruk av Domkirkeplassen 3. Endelig bruk etableres først etter at bygget er rehabilitert. På kort sikt etableres Domkirkeplassen 3 som et sted for kultur, reiseliv og opplevelser. Det inngås leieavtaler med aktører i tråd med de føringer som fremgår av denne saken."

Det er på denne bakgrunn innledet samtaler og forhandlinger med flere aktuelle leietagere for perioden februar 2009 og to år framover. Dette gjelder:

- Nåværende leietagere som Stavanger2008 (organisasjonen bygges gradvis ned fram mot sommeren 2009), Region Stavanger (turistinformasjonen), Stavanger Konserthus (billettsalg), BYEN, STAR – Stavanger Rock m.fl.
- Rogaland musikkråd og festivaler som per i dag har kontoradresse Bjergsted (jf. støyproblemer m.m. pga. Bjergstedutbyggingen).
- Andre organisasjoner som søker nye kontorer: STAS – Stavanger Sentrumsdrift, Tall Ships Race, Grønn by m.fl.

Det arbeides også for å etablere et eget informasjons- og kompetansesenter for kulturnæringene i Stavanger-regionen, som eventuelt kan lokaliseres til Domkirkeplassen 3. Domkirkeplassen 3 vil således i denne første perioden ha karakter av "kulturbank" med sentrumsfunksjoner.

På sikt er det behov for full rehabilitering av det tekniske anlegget i bygget. På et tidspunkt vil det derfor være behov for å tømme bygget slik at nødvendige arbeider kan gjennomføres. Det skal etter hvert etableres et eget prosjekt som drøfter den langsiktige og permanente bruken av bygget.

Kulturnettverk i barnehager, skoler og eldreinstitusjoner

Det ble i forbindelse med kulturhovedstadssåret dannet fire kulturnettverk knyttet til grupper med spesielle tilretteleggingsbehov:

1. mennesker med psykiske lidelser
2. eldre og funksjonshemmede
3. mennesker med bistandsbehov
4. barnehager

I denne sammenhengen er det også naturlig å nevne Den kulturelle skolesekken i Stavanger, som et viktig tiltak i et etterbruksperspektiv. Gjennom ordningen får barn og unge i løpet av grunnskolen mange møter med profesjonelle kunst- og kulturuttrykk, enten på skolen eller gjennom

besøk på kulturinstitusjoner. Skolesekken er dermed et sentralt virkemiddel i dannelsen av morgendagens publikum.

Erfaringene fra nettverkene har vært gode, og Stavanger kommune ønsker å videreføre disse både på grunn demokrati- og tilgjengelighetsaspektet og dels med bakgrunn i kulturens helseeffekt, som er godt dokumentert gjennom forskning.

Nettverkene vil bli videreført som et samarbeid mellom Kultur og byutvikling og Oppvekst og levekår, med prosjektkoordinator plassert i kulturavdelingen. Sak om videreføring av nettverkene vil bli lagt frem for kommunalstyrene for levekår og kultur i mars d.å.

Det internasjonale kulturnettverket

Stavanger kommune har gjennom flere år bygget opp og engasjert seg i flere internasjonale relasjoner gjennom organisasjoner, nettverk, utvekslings-/samarbeidsavtaler, friby- og andre residensordninger etc.

Dette ble videreutviklet av Stavanger2008, gjennom blant annet "Letter of Intent" med Liverpool, som omhandler kultur, turisme, utdanning og idrett. Stavanger2008 hadde et omfattende internasjonalt kulturprogram som også innebar mye artistutveksling. Og ikke minst er det etablert og utviklet et tett samarbeid med andre kulturhovedsteder, i form av nettverksmøter, utvekslingsprogrammer for artister, prosjekter, kommunikasjon med mer.

Stavangerregionens Europakontor i Brussel har dessuten på en svært positiv måte bidratt til en tett dialog med EU-systemet, til profilering og informasjon om Stavanger2008 til andre byer og regioner, i Europa generelt og i Brussel spesielt.

Rådmannen mener at det er en viktig oppgave å videreføre disse erfaringene.

Videreføring av sponsorarbeidet / Samarbeid med næringslivet

Alliansen mellom kultur og næringsliv åpner for ny utvikling og nye løsninger, mht. finansiering, sysselsetting, nettverk og formidling. Næringslivet benytter kunstneriske uttrykk som en del av sin produksjon. Kulturlivet organiseres i stadig større grad etter økonomiske og markedsmessige prinsipper. På mange måter har vi fått en "estetisering" av næringslivet og en "økonomisering" av kunsten.

Stavanger2008 og Nytt konserthus i Stavanger har løftet samarbeidet mellom kultur- og næringslivet til et nytt nivå; Stavanger 2008 mobiliserte mer enn 140

bedrifter som kultursupportere og Nytt konserthus har samlet inn cirka 110 mill sponsorkroner. Vi ønsker å sette fokus på praktiske og gode eksempler på forholdet mellom kultur og næring, på erfaringer vi har gjort, og hvilken betydning kulturåret har hatt i den sammenheng.

Flere av bedriftene har gitt uttrykk for at de ønsker at de nettverkene som er etablert i forbindelse med Stavanger2008 opprettholdes og viderevidereføres. Den utstrakte viljen til samarbeid og de gode erfaringene må derfor videreføres på flere måter:

- I form av samarbeid om nye større kunst- og kulturprosjekter i regionen
- I form av konkretisering og oppfølging av den kommende strategi- og handlingsplanen for kulturnæringene i Stavanger-regionen.
- I form av videreutvikling av Kulturbørsen og andre møteplasser for kultur- og næringslivet i regionen.

Det nevnes også at Senter for innovasjonsforskning på UiS/IRIS har innvilget midler til IRIS for å gjennomføre et prosjekt med tittelen "Innovation in Creative Industries". Prosjektet startet nå i høst, og skal være ferdig ved utgangen av september 2009. Hovedmålet med prosjektet er å øke forståelsen for innovasjonsprosesser i kreative næringer. For å få et bedre innblikk i innovasjonsprosessene skal det for det første gjøres studier av allianser mellom bedrifter i kreative næringer og bedrifter i andre typer næringer for å vurdere i hvilken grad disse alliansene fremmer innovasjon. For det andre skal det studeres om begivenheter som det å være europeisk kulturhovedstad i 2008 påvirker innovasjonsevnen til kreative næringer, og i tilfelle hvordan innovasjonsevnen påvirkes.

Reiselivet

Stavanger-regionens "katedraler" er vår storslagne natur, vårt spennende kulturlandskap fra hav til fjell og til det uventende møtet mellom kultur og natur. Dette ble til fulle utnyttet i kulturhovedstadsåret, og noen av de absolutt mest spektakulære prosjektene fant sted ute i naturen, ofte på steder som aldri tidligere var tatt i bruk i kultursammenheng. Det ble skapt et program som bar mening, og som imøtekom behovet for å oppleve noe som er enestående og ekte. Dette var også hovedkjernen i reiselivsprofileringen av kulturhovedstaden.

Men statusen har også plassert regionen på kartet som reisemål for kulturinteresserte. De mange besøkende fra inn- og utland hadde nok varierte motiver for å oppsøke kulturhovedstaden, hvorav flere av 2008-prosjektene var selve "magneten". Men også det faktum at Stavanger er Nord-Europas største trehusby var noe som gjorde sterkt inntrykk. Spesielt attraktiv var Gamle Stavanger.

I årene fra tildelingen av statusen har Europeisk kulturhovedstad også vært brukt som ett av flere elementer i markedsføringen av regionen overfor cruisereederier. I så måte har det vært nyttig å kunne understreke at det satses på kultur, og at regionen ikke bare er historisk, hyggelig og har en fjord i nærheten.

Stavanger2008 som varemerke har helt klart vært verdifullt å ha med, og det å kunne vise til dette vil ha verdi i flere år fremover også i markedsføringen overfor reiselivet.

Frivillig innsats

Totalt har frivillige bidratt med 16800 arbeidstimer som tilsvarer 112 månedsverk. I tillegg har "Portåpnerne" deltatt på kurs, informasjonsmøter etc. Ca 80% av de frivillige har adresse Stavanger. 15% kommer fra Sandnes og alle verdensdeler har vært representert

Frivillige har deltatt som sjåførere, vertskap, vakter, billettører, servitører, fotografer og mye annen forefallende arbeid. Disse vil i fremtiden være en flott samlet ressurs for kommunen, for festivalene og de større arrangementene som byen har, for turistnæringen etc.

Planarbeid

Det er en viktig forutsetning for å lykkes at 2008-effektene ivaretas og implementeres i kommunens ordinære planer og budsjetter de kommende årene, særlig i

- Kommuneplan 2010-2015
- Kulturbyen Stavanger 2009-2016
- Regional plan for kultur og næring

Stavanger skal markere sitt 900 års-jubileum i 2025, og dette vil være et interessant perspektiv for en ny og stor milepæl for Stavanger. Årstallet er sammenfallende med tidshorizonten for kommuneplanperioden.

Evaluering

Alle kulturhovedsteder har tall på målbare verdier som besøkstall ved kulturinstitusjoner og arrangementer, utviklingen til kulturbudsjetter, økning i turisme og reiseliv, transport, hotellovernattinger, nasjonale og internasjonale mediebesøk etc. Også vi vil fremskaffe, systematisere og presentere både

kvantitativ og kvalitativ dokumentasjon, fra før, under og etter 2008. For oss blir det da interessant å spørre:

- Hva skjer med mennesker som bor i en kulturhovedstad?
- Hvordan påvirkes folk? Blir de mer opptatt av sin identitet og sin historie? Blir kunst og kultur viktigere? Blir de mer deltakende? Mer tolerante?
- Hvordan påvirkes politikken? Blir kunst og kultur en mer sentral del av den generelle politikken?
- Hvordan påvirkes byen og regionen? Får vi en byutvikling med større vekt på estetikk, arkitektur, design, det vakre? Blir fremtidens utfordringer basert på de historiske forutsetninger?

Vi kan ikke uten videre i 2009 og årene etterpå påberope at 2008 hadde disse effektene. At det blant folk er skjedd en verdiforskyvning. At de har fått en større selvforståing som innebærer nye krav og forventninger til kulturlivet. At de er blitt mer åpne og gjestfrie. Mer moderne og urbane. Mer internasjonalt orienterte. Vi må kunne dokumentere slike påstander.

Det viktigste virkemidlet for å fremskaffe slik dokumentasjon er gjennom et omfattende evalueringsprogram som består av flere elementer, hvor den tyngste delen er den forskningsbaserte evalueringen som ivaretas av IRIS, i samarbeid med Universitetet.

Det gjennomføres 2 hovedstudier, den første ble gjort høsten 2007, og den neste vil bli gjentatt våren 2009. På den måten vil vi kunne se betydningen og utviklingen i selve året.

I tillegg gjennomfører både IRIS og Universitetet mange spesialstudier om kulturhovedstaden, blant annet om kunst- og kulturlivets vurdering av betydning og virkning av Stavanger2008, mediedekningen, organisasjonsstrukturen etc. Slike studier blir løpende publisert og tilrettelagt for studenter til masteroppgaver og doktoravhandlinger.

Gjennom et elektronisk spørreskjema er det foretatt kartlegging av alle prosjektene for å se hvilken betydning disse har i langtidssammenheng. Det at prosjektene har slike effekter, var et viktig kriterie for at de i det hele tatt ble valgt til å ta del i programmet.

Resultatene fra denne kartleggingen er svært interessante, og forteller bl.a. at hvert tredje prosjekt har en levetid som strekker seg utover 2008.

Det er videre gjennomført undersøkelser om befolkningens kjennskap til, kunnskap om, og holdninger og assosiasjoner til kulturhovedstadsåret, hvert år siden 2003. Dette har gitt en god og interessant indikasjon på utviklingen.

En av Norges mest anerkjente filmskapere er engasjert til å følge Stavanger2008 over en 3 års-periode med sikte på en filmdokumentasjon av kulturhovedstadsåret.

Resultatene fra overnevnte evalueringer/undersøkelser vil foreligge utover våren 2009, og vil bli presentert for og tilpasset kulturpolitiske prioriteringer.

I tillegg utarbeider Stavanger2008 egne rapporter som supplerer evalueringsprogrammet.

Anbefaling

Rådmannen vil tilrå at det etableres en politisk styringsgruppe for arbeidet med langtidseffekter av kulturhovedstadsåret, og at styringsgruppen foreslår navn, prinsipper og retningslinjer for disponering av etterbruksfondet, som endelig fastsettes av formannskapet.

Forslag til vedtak:

1. Det etableres en politisk styringsgruppe for arbeidet med langtidseffekter av kulturhovedstadsåret som ledes av ordføreren, og for øvrig består av

-----

-----

2. Formannskapet fastsetter navn på etterbruksfondet, samt prinsipper og retningslinjer for disponering av fondet

Inger Østensjø
rådmann

Halvor S. Karlsen
direktør

Siri Aavitsland
kultursjef

Rolf Norås
prosjektleder/saksbehandler

[... Sett inn saksutredningen over denne linja ↑](#)